

Ποιο νήμα συνδέει την Ομόνοια, τα Χαυτεία, το Βοτανικό και την οδό Μενάνδρου με τα Συμμαχικά της Σταυρούπολης, τη Μίκρα, το Δενδροπόσιμο και την Εξοχή; Ποια μνήμη συνδέει τους οικονομικούς μετανάστες, που ζουν και εργάζονται σήμερα στις γειτονιές της Αθήνας και άλλων ελληνικών πόλεων, με τους σιραϊώτες του Δυτικού Μετώπου που ταφθηκαν στα κοιμητήρια της Κοινοπολιτείας του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου, τους Εβραίους, τους Αρμενίους και τους Προσεστανίτες της Θεσσαλονίκης;

Η εικαστικός και περφόρμερ Λήδα Παπακωνσταντίνου εδώ και μερικούς μήνες υλοποιεί μια τελετουργική περφόρμανς προσεγγίζοντας με αξιοπρέπεια και σεβασμό τους αποκλεισμένους, τους «κωλασμένους της αθηναϊκής γης», τους οικονομικούς μετανάστες, τους ανέργους αλλά και τα κοιμητήρια των αλλοεθνών της Θεσσαλονίκης, τους χώρους όπου εξοβελίζουμε ο,τι θεωρούμε περιττό και επιζήμιο.

Το έργο της έχει τίτλο «Είς το όνομα». Πρόκειται για μια πρωτότυπη, σπονδυλωτή καλλιτεχνική δημιουργία με τη μορφή video-performance η οποία στις 22 Σεπτεμβρίου θα παρουσιαστεί, ως βίντεο-εγκατάσταση στο λιμάνι της Θεσσαλονίκης, στο ύψος της Αποθήκης Β1. Πέντε οθόνες θα βυθιστούν στο νερό για να προ-

Από την κατάθεση στεφάνου της περφόρμερ Λήδας Παπακωνσταντίνου στις γειτονιές των μεταναστών στην Αθήνα

Στεφάνι στον άγνωστο ξένο

Η Λήδα Παπακωνσταντίνου με την περφόρμανς «Είς το όνομα» τιμά τους τόπους όπου ζουν ή αναπαύονται μετανάστες και αήλιοεθνείς σιραϊώτες

Βάλουν την περιπλάνηση της Λήδας Παπακωνσταντίνου στον ασυκο ιστό της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης και στην ημερία των ξένων και μη Ορθόδοξων κοιμητηρίων της Θεσσαλονίκης από την περίοδο του Α Παγκοσμίου Πολέμου. Τη βραδία των εγκαίνιων η εικαστικός θα παρουσιάσει επίσης στο λιμάνι μια ζωντανή περφόρμανς.

Ας δομε όμως πώς κατέγραψε η ίδια ένα μέρο της διαδρομής στο ημερολόγιο της:

*«Ημέρα πρώτη
Σάββατο 21 Απριλίου 2007.*

Διαδρομή στο εμπορικό κέντρο της πόλης. Μοναστηράκι, Ευριπίδου, Κοιμουνδούρου, Βοτανικός, Χαυτεία, Ομόνοια, Μενάνδρου.

Πρωί, ώρα 11.

Κοσμος πολς. Φορώ μαύρα κομψά ρούχα, μαργαριταρένιο κολιέ και οκούρα γυαλιά πλίου, μικρό γκρενά καπέλο, γάντια κόκκινα από οργάντζα, γόβες σε χρώμα φούξια. Στο ένα χέρι κρατώ ένα μεγάλο δαφνίνο σιεφάνι. Στο άλλο χέρι, αντί για τσάντα, έχω ένα πλαστικό κασετόφωνο σε χρώμα φούξια που όταν παίζει αναβοβλινούσιν αστέρια και λαμπάκια -made in China. Βαδίζω, σοβαρή και επίσημη στους πολυσυχναστους δρομους. Εδώ, στον απαλό της πόλης βρισκονται όλες οι φυλές. Η "Αλλη" Αθήνα που τιμώ. Σταματούω κάθε τόσο σε μέρη ιδιαίτερα, όπως αλλοεθνή μαγαζιά, μικρομάγαζα, παντοπωλεία, βιτρίνες με εσωρούχα, τηλεφωνικούς θαλάμους, κάδους οκουπιδιών, σιανροδρόμια, παγκάκια, στάσεις λεωφορείων. Τοποί εργασίας και συνάντησης για τους ξένους οικονομικούς μετανάστες. Σε όλα τα σημεία που σταματώ επαναλαμβάνω με σοβαρότητα τη διαδικασία κατάθεσης σιεφαντιού...».

Τους επομενους μήνες η Λήδα Παπακωνσταντίνου ταξίδεψε στη Θεσσαλονίκη, περιπάτησε στα ξένα κοιμητήρια της πόλης, στο ινδικό νεκροταφείο του Χαρμάνκιοι, στο αρμενικό αλλά και στο νεκροταφείο των Διαμεριτωμένων στην Ευαγγελιστρια, στα συμμαχικά

κοιμητήρια Ζειντιελικ στη Σταυρούπολη, στα εβραϊκά της οδού Καραολή και Δημητρίου κ.ά. Επισκεπτομένη τα νεκροταφεία, πάντοτε επίσημο ντυμένη, η καλλιτέχνις κατέθεσε αρχικά το κασετόφωνο σ' ένα επιβλητικό μνημείο, τον εμβληματικό τερασίο σιαυρό με το ξιφός, που κοσμεί αρκετά κοιμητήρια της Κοινοπολιτείας. Στη

Τα ρούχα που εναπόθεσε η Λήδα Παπακωνσταντίνου στα κοιμητήρια των αλλοεθνών στη Θεσσαλονίκη ως ύστατη τιμή στον θάνατό τους

συνέχεια μετέφερε μ' ένα καρότι οικοδομής ρούχα και άλλα προσωπικά της αντικείμενα (βαλίτσες, παπούτσια) και τα εναπόθεσε με σεβασμό μπροστά από τους τάφους. «Είναι σαν να αφήνεις λουλούδια ή να ανάβεις ένα κερι για τους νεκρούς, αλλά μ' έναν εντελώς προσωπικό τρόπο» λέει η καλλιτέχνις.

Η εμπειρία της δράσης Συναγώ Τσιόρα, διευθύντρια του ΚΣΤ Θεσσαλονίκης, αναφέρεται στα βαθύτερα κίνητρα της δημιουργού: «Υποκινήθηκε από μια εσωτερική, ανυπέρβλητη δύναμη να πλησιάσει, να αφογκραστεί, να περιποιηθεί και να σιολίσει με τα προσωπικά της αναθήματα της επιτύμβιες στήλες, εκεί όπου βρισκονται θαρμένοι οι χιλιάδες νεκροί του Μεγάλου Πολέμου». Οι βυθισμένες οθόνες με την προβολή των νεκροπόλεων, που θα ολοκληρώσουν τη δράση στο λιμάνι της Θεσσαλονίκης, ανακαλούν μια τελετουργική διαδικασία εξαγνισμού, μέσα στο νερό.

Η Λήδα Παπακωνσταντίνου, μιλώντας για το έργο «Είς το όνομα» αναφέρεται συνοπτικά στην αξιοπρεπή στάση που οφείλουμε να έχουμε απέναντι στη ζωή και στο θάνατο αλλά και στους ξένους που πεθαίνουν στον τόπο μας:

«Πού θα βονται σήμερα οι μετανάστες που πεθαίνουν;», αναρωτιέται. «Είς τις παριδες τους, αρκεί οι από ανιους αποιεφρώνονται. Εδώ που καιγονται. Μας εξυπηρετούν, όταν τους έχουμε ανάγκη, αλλά δεν θέλουμε να ξέρουμε τι γίνονται τα σωματα τους όταν πεθαίνουν. Η περφόρμανς είναι επίσης μια τιμή στο θάνατο, ως ύστατη πράξη αξιοπρέπειας, σε μια κοινωνία που μας θέλει πάντοτε νέους, ωραίους και αθανάτους».

Η περφόρμερ είναι πρόωμη καλλιτεχνική της της Μπιενάλε Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης, «Ετεροσπίες», ενώ το έργο της «Είς το όνομα» είναι μια παραγωγή του Κέντρου Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης. Από τον Οκτώβριο οι προβολές των βίντεο θα γίνονται στην Αποθήκη Β1 στο λιμάνι της πόλης.